

Zadeva C-215/20

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

19. maj 2020

Predložitveno sodišče:

Verwaltungsgericht Wiesbaden (Nemčija)

Datum predložitvene odločbe:

13. maj 2020

Tožeča stranka:

JV

Tožena stranka:

Bundesrepublik Deutschland

Predmet postopka v glavni stvari

Dopustnost prenosa podatkov o potnikih

Predmet in pravna podlaga predloga

Razlaga prava Unije, člen 267 PDEU

Vprašanja za predhodno odločanje

1. Ali je Direktiva (EU) 2016/681 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o uporabi podatkov iz evidence podatkov o potnikih (PNR) za preprečevanje, odkrivanje, preiskovanje in pregon terorističnih in hudih kaznivih dejanj (UL 2016, L 119, str. 132; v nadaljevanju: Direktiva PNR), v skladu s katero letalski prevozniki posredujejo obsežne podatke glede vseh potnikov, brez izjeme, enotam za informacije o potnikih, ki so jih ustanovile države članice, pri katerih se ti podatki brez posebnega razloga uporabijo za avtomatizirano primerjavo s podatkovnimi zbirkami in vzorci ter nato

hranijo pet let, ob upoštevanju cilja, ki se uresničuje z Direktivo PNR, in zahtev po določnosti in sorazmernosti skladna z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah, zlasti s členi 7, 8 in 52 te listine?

2. Zlasti:

- (a) Ali je člen 3, točka 9, Direktive PNR v povezavi s Prilogo II k Direktivi PNR, v delu, v katerem je v njem določeno, da pojem „hudo kaznivo dejanje“ v smislu Direktive PNR pomeni kazniva dejanja, ki so navedena v Prilogi II k Direktivi PNR in ki se po nacionalnem pravu države članice kaznujejo z zaporno kaznijo oziroma ukrepom odvzema prostosti z najvišjo zagroženo kaznijo najmanj treh let, z vidika zadostne določnosti in zahteve po sorazmernosti skladen s členoma 7 in 8 Listine?
- (b) Ali so podatki iz evidence podatkov o potnikih, ki jih je treba prenesti (v nadaljevanju: podatki PNR), v delu, v katerem se nanašajo na prenos imen (člen 8(1), prvi stavek, v povezavi s Prilogo I, točka 4, k Direktivi PNR), informacije v zvezi s programi za pogoste potnike (člen 8(1), prvi stavek, v povezavi s Prilogo I, točka 8, k Direktivi PNR) in izpolnitev polja za prosti vnos splošnih opomb (člen 8(1), prvi stavek, v povezavi s Prilogo I, točka 12, k Direktivi PNR), dovolj natančno določeni, da je mogoče z njimi upravičiti poseg v pravice iz členov 7 in 8 Listine?
- (c) Ali je to, da se poleg podatkov o potnikih evidentirajo tudi podatki o tretjih osebah, kot so potovalna agencija/potovalni agent (Priloga I, točka 9, k Direktivi PNR), skrbniki mladoletnikov (Priloga I, točka 12, k Direktivi PNR) in sopotniki (Priloga I, točka 17, k Direktivi PNR), skladno s členoma 7 in 8 Listine in cilji Direktive PNR?
- (d) Ali je Direktiva PNR v delu, v katerem določa, da se prenašajo, obdelujejo in hranijo podatki PNR o mladoletnih potnikih, skladna s členi 7, 8 in 24 Listine?
- (e) Ali je člen 8(2) Direktive PNR v povezavi s Prilogo I, točka 18, k Direktivi PNR, v skladu s katerim letalski prevozniki podatke API, tudi če so enaki podatkom PNR, posredujejo enotam držav članic za informacije o potnikih, ob upoštevanju načela najmanjšega obsega podatkov skladen s členoma 8 in 52 Listine?
- (f) Ali je člen 6(4) Direktive PNR kot pravna podlaga za določitev meril, na podlagi katerih se primerjajo evidence podatkov (tako imenovani vzorci), zadostna legitimna podlaga, določena z zakonom, v smislu člena 8(2) in člena 52 Listine ter člena 16(2) PDEU?
- (g) Ali člen 12 Direktive PNR, če se posredovani podatki pri enotah držav članic za informacije o potnikih hranijo pet let, še omejuje poseganje v člena 7 in 8 Listine na tisto, kar je nujno potrebno?

- (h) Ali je posledica depersonalizacije na podlagi člena 12(2) Direktive PNR zmanjšanje osebnih podatkov na to, kar je v skladu s členoma 8 in 52 Listine potrebno, če pri tem ne gre za nič drugega kot psevdonimizacijo, ki jo je mogoče kadarkoli spet odpraviti?
- (i) Ali je treba člene 7, 8 in 47 Listine razlagati tako, da je treba v skladu z njimi potnike, katerih podatki se v okviru obdelave podatkov o potnikih ponovno razkrijejo (člen 12(3) Direktive PNR), o tem obvestiti in jim tako omogočiti, da o njihovi zadevi odloča sodišče?
3. Ali je člen 11 Direktive PNR, v delu, v katerem omogoča prenos podatkov PNR tretjim državam, ki nimajo ustrezne ravni varstva podatkov, skladen s členoma 7 in 8 Listine?
4. Ali člen 6(4), četrti stavek, Direktive PNR ponuja zadostno varstvo pred obdelavo posebnih vrst osebnih podatkov v smislu člena 9 Uredbe (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (UL 2016, L 119, str. 1; v nadaljevanju: Splošna uredba o varstvu podatkov) in člena 10 Direktive (EU) 2016/680 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov, ki jih pristojni organi obdelujejo za namene preprečevanja, preiskovanja, odkrivanja ali pregona kaznivih dejanj ali izvrševanja kazenskih sankcij, in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Okvirnega sklepa Sveta 2008/977/PNZ (UL 2016, L 119, str. 89; v nadaljevanju: Direktiva (EU) 2016/680), če je v okviru polja za vnos prostega besedila „splošne opombe“ (Priloga I, točka 12, k Direktivi PNR) mogoče posredovati na primer želje glede prehrane, na podlagi katerih je mogoče sklepati o takih posebnih vrstah osebnih podatkov?
5. Ali je skladno s členom 13 Splošne uredbe o varstvu podatkov, če letalski prevozniki potnike na svoji spletni strani napotijo zgolj na nacionalni zakon o prenosu (v tem primeru: Gesetz über die Verarbeitung von Fluggastdaten zur Umsetzung der Richtlinie (EU) 2016/681 (Fluggastdatengesetz – FlugDaG -) (zakon o obdelavi evidenc podatkov o potnikih (PNR), s katerim se prenaša Direktiva (EU) 2016/681 (zakon o evidencah podatkov o potnikih (PNR) – FlugDaG)) z dne 6. junija 2017, BGBl. I, str. 1484, v nadaljevanju: FlugDaG)?

Navedene določbe prava Unije

Listina Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina), členi 7, 8, 24, 47 in 52

Člen 16 PDEU

Direktiva (EU) 2016/681 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o uporabi podatkov iz evidence podatkov o potnikih (PNR) za preprečevanje, odkrivanje, preiskovanje in pregon terorističnih in hudih kaznivih dejanj (UL 2016, L 119, str. 132)

Direktiva (EU) 2016/680 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov, ki jih pristojni organi obdelujejo za namene preprečevanja, preiskovanja, odkrivanja ali pregona kaznivih dejanj ali izvrševanja kazenskih sankcij, in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Okvirnega sklepa Sveta 2008/977/PNZ (UL 2016, L 119, str. 89)

Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL 2016, L 119, str. 1, v nadaljevanju: Splošna uredba o varstvu podatkov)

Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 95/46/ES z dne 24. oktobra 1995 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 15, str. 355)

Navedene nacionalne določbe

Gesetz über die Verarbeitung von Fluggastdaten zur Umsetzung der Richtlinie (EU) 2016/681 (zakon o obdelavi evidenc podatkov o potnikih (PNR) za prenos Direktive (EU) 2016/681, v nadaljevanju: FlugDaG)

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka

- 1 10. junija 2017 je začel veljati FlugDaG, s katerim se prenaša Direktiva 2016/681 v nemško pravo. Ta direktiva ureja prenos podatkov PNR pri letih iz držav članic Evropske unije v tretje države in iz tretjih držav v države članice Unije ter obdelavo teh podatkov.
- 2 Namen Direktive 2016/681 je v skladu z njenim členom 1(2) preprečevanje, odkrivanje, preiskovanje in pregon terorističnih in hudih kaznivih dejanj. Člen 4 Direktive države članice zavezuje k ustanovitvi tako imenovanih enot za informacije o potnikih, pristojnih za zbiranje podatkov PNR od letalskih prevoznikov, hrambo, obdelavo in posredovanje teh podatkov pristojnim organom ter za izmenjavo podatkov PNR in rezultatov njihove obdelave. V skladu s členom 8 v povezavi s Prilogo I k Direktivi 2016/681 morajo države članice vsem letalskim prevoznikom naložiti, naj posredujejo določen sklop podatkov PNR enotam za informacije o potnikih države članice, na ozemlju katere je prihod ali odhod letov. V skladu s členom 9 Direktive 2016/681 se lahko države članice medsebojno zaprosijo za podatke PNR in si jih medsebojno posredujejo. Pod

pogoji člena 11 Direktive je možen tudi prenos podatkov tretjim državam. V skladu s členom 12(2) Direktive 2016/681 se shranjeni podatki o potnikih, ki se hranijo pet let, po izteku šestih mesecev „depersonalizirajo“, kar pomeni, da se zakrijejo podatkovni elementi, na podlagi katerih bi bilo mogoče neposredno identificirati potnika. Vendar je pod pogoji člena 12(3) Direktive 2016/681 možno ponovno razkritje teh podatkovnih elementov. Člen 6 Direktive ureja obdelavo podatkov, ki naj bi potekala zlasti na podlagi avtomatizirane primerjave podatkov s podatkovnimi zbirkami in glede na vnaprej določena merila (v FlugDaG „vzorec“).

- 3 Tožeča stranka je 28. aprila 2019 z letalskim prevoznikom Lufthansa letela iz Frankfurta na Majni (Nemčija) v Bogoto (Kolumbija) in 7. maja 2019 iz Ria de Janeiro (Brazilija) nazaj v Frankfurt na Majni. Od tožene stranke zahteva izbris svojih podatkov o teh letih.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga

- 4 Rešitev spora o glavni stvari je odvisna od tega, ali je Direktiva 2016/681 v celoti ali delno v nasprotju z Listino. V tem primeru FlugDaG kot zakon o prenosu te direktive ne bi bil veljaven, tako da bi bila sporna obdelava podatkov nedopustna in bi imela tožeča stranka pravico do izbrisa.

Prvo vprašanje: ali je Direktiva 2016/681 v celoti skladna z Listino?

- 5 Različne obdelave podatkov PNR, ki jih določata Direktiva 2016/681 in FlugDaG, posegajo v področje varstva temeljne pravice do spoštovanja zasebnega življenja, ki je zagotovljena v členu 7 Listine. Ta pravica se namreč nanaša na vse informacije v zvezi z določeno ali določljivo fizično osebo (glej sodbo z dne 9. novembra 2010, Volker und Markus Schecke in Eifert, C-92/09 in C-93/09, EU:C:2010:662, točka 52), torej tudi na informacije o osebah, na katere se nanaša obdelava podatkov PNR, ki so navedene v Prilogi I k Direktivi 2016/681. Poleg tega obdelave podatkov PNR, na katere se Direktiva 2016/681 nanaša, spadajo tudi na področje uporabe člena 8 Listine, ker gre za obdelave osebnih podatkov v smislu tega člena in morajo zato nujno izpolnjevati zahteve v zvezi z varstvom podatkov iz navedenega člena (glej mnenje 1/15 z dne 26. julija 2017, EU:C:2017:592, točka 123).
- 6 Kot je Sodišče že razsodilo, gre pri sporočanju osebnih podatkov tretji osebi, kot je javni organ, za poseganje v temeljno pravico iz člena 7 Listine, ne glede na nadaljnjo uporabo sporočenih informacij. Enako velja za hrambo osebnih podatkov in za dostop do navedenih podatkov z namenom, da bi jih uporabljali javni organi. Glede tega ni pomembno, ali so informacije o zasebnem življenju občutljive, niti to, ali so bile zadevne osebe zaradi tega poseganja morda oškodovane (glej mnenje 1/15 z dne 26. julija 2017, EU:C:2017:592, točka 124). Enako velja tudi v razmerju do člena 8 Listine, če gre za obdelavo osebnih podatkov (glej mnenje 1/15 z dne 26. julija 2017, EU:C:2017:592, točka 126).

- 7 Vendar pravice iz členov 7 in 8 Listine niso absolutne, temveč jih je treba upoštevati glede na njihovo funkcijo v družbi (glej mnenje 1/15 z dne 26. julija 2017, EU:C:2017:592, točka 136). Te pravice je vsekakor dopustno omejiti, če se s tem uresničujejo cilji v splošnem interesu, h katerim spada tudi boj proti terorističnim in hudim kaznivim dejanjem (glej mnenje 1/15 z dne 26. julija 2017, EU:C:2017:592, točka 149). Vendar morajo biti poseganja v temeljne pravice primerna in potrebna za uresničitev teh ciljev in ne smejo biti nesorazmerna v ožjem smislu. V skladu s členom 52(1) Listine mora biti tudi kakršno koli omejevanje uresničevanja temeljnih pravic in svoboščin Unije predpisano z zakonom in mora spoštovati njihovo bistveno vsebino. Ob upoštevanju načela sorazmernosti so omejitve teh pravic in svoboščin dovoljene samo, če so potrebne in če dejansko ustrezajo ciljem splošnega interesa, ki jih priznava Unija, ali če so potrebne zaradi zaščite pravic in svoboščin drugih oseb (glej mnenje 1/15 z dne 26. julija 2017, EU:C:2017:592, točka 138).
- 8 Načelo sorazmernosti v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča zahteva, da je ravnanje institucij Unije mogoče uresničiti legitimne cilje, ki jim sledi zadevna ureditev, in da to ravnanje ne prestopi meje tega, kar je primerno in potrebno za uresničitev teh ciljev (sodba z dne 8. aprila 2014, Digital Rights Ireland in drugi, C-293/12 in C-594/12, EU:C:2014:238, točka 46). V zvezi s pravico do spoštovanja zasebnega življenja varstvo te temeljne pravice v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča zahteva, da se odstopanja od varstva osebnih podatkov in njegove omejitve določijo v mejah tega, kar je nujno potrebno (sodba z dne 8. aprila 2014, Digital Rights Ireland in drugi, C-293/12 in C-594/12, EU:C:2014:238, točka 52).
- 9 Zadevna ureditev, ki vsebuje poseganje, mora za izpolnjevanje te zahteve določati jasna in natančna pravila, ki urejajo obseg in uporabo zadevnega ukrepa, ter minimalne zahteve. Osebe, katerih podatki so bili preneseni, morajo imeti na voljo zadostna jamstva, ki omogočajo učinkovito varovanje njihovih osebnih podatkov pred tveganji zlorabe. Zlasti mora biti v njej navedeno, v kakšnih okoliščinah in pod katerimi pogoji je mogoče sprejeti ukrep, ki določa obdelavo takih podatkov, s čimer se tako zagotovi, da je poseganje omejeno na to, kar je nujno potrebno. Nujnost obstoja takih jamstev je toliko pomembnejša, če se osebni podatki obdelujejo samodejno. Ti preudarki veljajo še posebej, kadar gre za varstvo te posebne kategorije osebnih podatkov, ki so občutljivi (sodba z dne 8. aprila 2014, Digital Rights Ireland in drugi, C-293/12 in C-594/12, EU:C:2014:238, točki 54 in 55).
- 10 Obstajajo resni dvomi glede tega, ali Direktiva 2016/681 izpolnjuje te zahteve v vseh ozirih.
- 11 Letalski prevozniki so v skladu z določbami Direktive 2016/681 zavezani pri vsakem posameznem letu posredovati podatke PNR vseh potnikov, brez izjeme, enotam držav članic za informacije o potnikih, pri katerih se ti podatki avtomatizirano obdelajo in za dlje časa shranijo. Za to ni potreben noben določen razlog, na primer konkretni indici za povezavo z mednarodnim terorizmom ali

organiziranim kriminalom. Zaradi tega se v kratkih obdobjih obdela in shrani na stotine bilijonov podatkov. Zato je očitno, da hramba podatkov o potnikih zadeva temeljne pravice zelo velikega dela celotnega evropskega prebivalstva.

- 12 Podatki, ki jih je treba prenesti in ki jih določa člen 8(1), prvi stavek, v povezavi s Prilogo I k Direktivi 2016/681, so zelo obsežni in poleg imen in naslovov potnikov ter popolnega načrta potovanja vsebujejo tudi podatke o njihovi prtljagi, njihovih sopotnikih, vse podatke o načinu plačila ter „splošne opombe“, ki niso podrobneje opredeljene. Iz vseh teh podatkov je mogoče zelo natančno sklepati o zasebnem in poslovnem življenju zadevnih oseb. Iz njih namreč izhaja, kdo je kdaj v čigavem spremstvu kam potoval, katero plačilno sredstvo je bilo pri tem uporabljeno in kateri kontaktni podatki so bili navedeni in ali je zadevna oseba potovala z lahko ali težko prtljago. S poljem za prosto besedilo „splošnih opomb“ lahko pride tudi do zbiranja drugih podatkov, katerih obseg sploh ni jasen (v zvezi s tem v nadaljevanju).
- 13 Predložitveno sodišče meni, da je obdelavo in hrambo podatkov PNR mogoče primerjati s hrambo podatkov na področju telekomunikacij. Sodišče je v zvezi z njo navedlo, da pomeni občutno in posebej resno poseganje v člena 7 in 8 Listine. Ker se obsežni podatki, na podlagi katerih je mogoče sklepati o zasebnem in poslovnem življenju zadevnih oseb, množično hranijo brez posebnega razloga, se lahko namreč te počutijo stalno nadzorovane (sodba z dne 8. aprila 2014, Digital Rights Ireland in drugi, C-293/12 in C-594/12, EU:C:2014:238, točka 37).
- 14 Sodišče je v svoji prvi sodbi o hrambi podatkov presodilo, da je ta med drugim v nasprotju s temeljnimi pravicami zato, ker se hranijo tudi podatki oseb, za katere ne obstaja noben indic, iz katerega bi bilo mogoče sklepati, da ima njihovo ravnanje povezavo, čeprav posredno ali daljno, s hudimi kaznivimi dejanji (sodba z dne 8. aprila 2014, Digital Rights Ireland in drugi, C-293/12 in C-594/12, EU:C:2014:238, točka 58). To prav tako velja za obdelavo in hrambo podatkov PNR, kar kaže, da določbe Direktive 2016/681 prestopajo meje tega, kar je potrebno za uresničitev ciljev te direktive in so torej nesorazmerne v smislu sodne prakse Sodišča. Poleg tega se podatki PNR, v nasprotju s hrambo telekomunikacijskih podatkov, ne samo hranijo brez posebnega razloga, ampak tudi nadalje obdelujejo, to je avtomatizirano primerjajo s podatkovnimi zbirkami in tako imenovanimi „vzorci“.

Drugo vprašanje, točka (a): pojem „hudo kaznivo dejanje“

- 15 Vprašljivi sta tudi določnost in sorazmernost zbiranja in obdelave podatkov PNR glede na kazniva dejanja, proti katerim naj bi se borilo s tem ravnanjem. Navedeni cilj Direktive 2016/681 je preprečevanje, odkrivanje, preiskovanje in pregon terorističnih in hudih kaznivih dejanj. V skladu s členom 3, točka 9, Direktive „hudo kaznivo dejanje“ pomeni kazniva dejanja iz Priloge II, ki se po nacionalnem pravu države članice kaznujejo z zaporno kaznijo oziroma ukrepom odvzema prostosti z najvišjo zagroženo kaznijo najmanj treh let. Priloga II k Direktivi 2016/681 vsebuje seznam 26 kaznivih dejanj iz člena 3, točka 9. Mednje

spadajo na primer korupcija (točka 6), goljufija (točka 7), računalniška kriminaliteta/kibernetska kriminaliteta (točka 9) in kazniva dejanja zoper okolje (točka 10).

- 16 Najprej je vprašljiva določnost teh predpisov. Tako na primer v nemškem kazenskem pravu ni opredelitve kaznivega dejanja „korupcija“, ampak je to nadpomenka za številna kazniva dejanja. Enako velja za pojme „goljufija“, „računalniška kriminaliteta“ in „kazniva dejanja zoper okolje“.
- 17 Zaradi tega in zaradi sklicevanja na višino kazni v posameznih državah članicah v členu 3, točka 9, Direktive 2016/681 se podatki PNR v različnih državah članicah Unije ne uporabljajo enotno. Posamezne države članice se lahko namreč z določitvijo zagrožene kazni v nacionalnem kazenskem zakoniku same odločijo, ali bodo nekatera kazniva dejanja kot „hudo kaznivo dejanje“ v smislu Direktive.
- 18 V zvezi s primernostjo te ureditve je poleg tega vprašljiva najvišja zagrožena zaporna kazen najmanj treh let iz člena 3, točka 9, Direktive 2016/681. Na podlagi nemškega kazenskega prava je s tem zajeto zelo veliko številnih dejanj, katerih opredelitev kot „hudo kaznivo dejanje“ se zdi zelo vprašljiva. Tako je v skladu s členom 263 nemškega Strafgesetzbuch (kazenski zakonik, StGB) za običajno goljufijo že možna kazen do pet let zapor. Enako velja na primer za prikrivanje (člen 259 StGB), računalniško goljufijo (člen 263a StGB) ali poneverbo (člen 266 StGB). Vsa ta kazniva dejanja je mogoče subsumirati pod kazniva dejanja, naštetá v Prilogi II k Direktivi 2016/681 (zlasti pod „goljufijo“ iz točke 6). Vendar taka kazniva dejanja spadajo k pogostim, „vsakdanjim kaznivim dejanjem“ in se lahko pojavijo tudi v manj pomembnih zadevah. V tem primeru pa to, da so zajeta z Direktivo 2016/681, nima nobene zveze s preprečevanjem in pregonom hudih kaznivih dejanj.

Drugo vprašanje, točka (b): določnost podatkov PNR

- 19 Ob upoštevanju dejstva, da Sodišče zahteva jasna in natančna pravila, ki urejajo obseg in uporabo zadevnih ukrepov (glej mnenje 1/15 z dne 26. julija 2017, EU:C:2017:592, točka 141), nekateri podatki PNR iz Priloge I k Direktivi 2016/681, ki jih morajo letalski prevozniki posredovati enotam držav članic za informacije o potnikih, niso določeni dovolj natančno.
- 20 Ni povsem jasno, kaj je mišljeno z „ime(-na)“, ki ga/jih je treba prenesti (Priloga I, točka 4, k Direktivi 2016/681). To je razvidno iz nemškega prenosa s členom 2, točki 1 in 9, FlugDaG, v skladu s katerim je treba posredovati priimek, rojstno ime, imena in morebiten doktorski naziv ter druge podatke o imenu. V splošni jezikovni rabi se v odgovoru na vprašanje po imenu običajno ne navede tudi rojstnega imena. Tako ni jasno, ali rojstno ime spada pod „ime(-na)“ v smislu Priloge I, točka 4, k Direktivi 2016/681. Vprašanje je tudi, ali je treba za sestavni del imena (imen) v smislu Direktive šteti akademski naziv.

- 21 Ureditev prav tako ni določna glede prenosa in obdelave podatkov o informacijah v zvezi s programi za pogoste potnike (Priloga I, točka 8, k Direktivi 2016/681). Zlasti ni jasno, ali je mišljena le udeležba pogostih potnikov v programih ugodnosti ali pa tudi konkretne informacije o letih in rezervacijah oseb, udeleženih v takem programu.
- 22 Formulacija „splošne opombe, vključno z [...]“ iz Priloge I, točka 12, k Direktivi 2016/681 je zelo široka in neoprijemljiva. Kot izhaja iz besede „vključno z“, gre samo za primere in neizčrpen seznam. Poleg tega je mogoče, da bi se pri izpolnjevanju tega polja za prosto besedilo sporočile tudi informacije, ki niso nikakor povezane s ciljem zbiranja podatkov o potnikih (tako tudi že mnenje 1/15 z dne 26. julija 2017, EU:C:2017:592, točka 160). Na podlagi te formulacije bi bilo zlasti mogoče tudi, da bi se prenesle informacije, katerih prenos Direktiva 2016/681 ne dopušča, in sicer občutljivi podatki, ki naj se v skladu z uvodno izjavo 15 Direktive 2016/681 ne bi zbirali (v zvezi s tem glej tudi četrto vprašanje).

Drugo vprašanje, točka (c): tretje osebe, na katere se nanašajo podatki

- 23 V skladu s členom 1(1) Direktive 2016/681 ta ureja prenos podatkov o potnikih (PNR) s strani letalskih prevoznikov na letih zunaj EU in obdelavo teh podatkov s strani držav članic. V skladu s členom 3, točka 4, te direktive „potnik“ pomeni vsako osebo – tudi potnike v tranzitu in potnike, ki prestopajo, vendar ne članov posadke –, ki se prevaža ali se bo prevažala na letalu s privolitvijo letalskega prevoznika, pri čemer se takšno soglasje izrazi z registracijo te osebe na seznamu potnikov. Vendar je v Prilogi I k Direktivi 2016/681 navedenih več vrst podatkov, ki jih je treba prenesti, ki se ne nanašajo na tako opredeljene „potnike“. Glede tega si določbe Direktive nasprotujejo.
- 24 Tako je v nasprotju s členom 3, točka 4, Direktive 2016/681, da je v Prilogi I, točka 9, k Direktivi določeno, da se v obdelavo podatkov o potnikih vključijo informacije o potovalni agenciji in tamkajšnjem potovalnem agentu. V skladu s Prilogo I, točka 12, k Direktivi je treba v polju za prosto besedilo „splošnih opomb“ posredovati zlasti informacije o skrbnikih mladoletnikov pri odhodu in prihodu ter o zastopnikih.
- 25 Iz tega je razvidno, da se vsi navedeni podatki ne nanašajo na skupino potnikov, kot je opredeljena v členu 3, točka 4, Direktive 2016/681. Letalski prevozniki naj bi jih kljub temu posredovali enotam držav članic za informacije o potnikih, pri katerih naj bi se shranili. Zato predložitveno sodišče meni, da vse te določbe niso omejene na to, kar je nujno potrebno, kot navaja Sodišče v sodni praksi (glej mnenje 1/15 z dne 26. julija 2017, EU:C:2017:592, točka 141). V zvezi z vsemi tretjimi osebami, na katere se nanašajo podatki, se poleg tega postavlja vprašanje, kako naj bi se jim zagotovile informacije o obdelavi njihovih osebnih podatkov na podlagi člena 14 Splošne uredbe o varstvu podatkov.

- 26 V skladu s Prilogo I, točka 17, k Direktivi 2016/681 naj bi se prenesli in obdelali tudi podatki PNR o sopotnikih potnikov. Zaradi tega prihaja do dvojnega evidentiranja sopotnikov, saj se njihovi podatki tako in tako obdelujejo že v okviru obdelave podatkov o potnikih. Torej gre pri tem za resno kršitev načela najmanjšega obsega podatkov (glej člen 5(1)(c) Splošne uredbe o varstvu podatkov).

Drugo vprašanje, točka (d): mladoletniki

- 27 V skladu z Direktivo 2016/681 so letalski prevozniki posameznim enotam držav članic za informacije o potnikih zavezani posredovati podatke PNR glede vseh potnikov, brez izjeme, tako da se posredujejo tudi podatki o mladoletnih potnikih.
- 28 Podatki o mladoletnikih se lahko po eni strani obdelujejo zaradi preventivnega in/ali represivnega ukrepanja proti mladoletnikom, ki so (domnevno) vpleteni v terorizem ali huda kazniva dejanja, in po drugi strani zaradi varstva mladoletnikov, na primer zaradi odkrivanja ali pregona trgovine z otroki. Za uresničitev teh dveh različnih ciljev je treba sprejeti različni ureditvi. To je razvidno iz člena 6 Direktive 2016/680, v skladu s katerim je treba, kolikor je mogoče, jasno razlikovati med različnimi kategorijami posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki. K tem kategorijam, med katerimi je treba razlikovati, spadajo zlasti osebe, v zvezi s katerimi obstaja utemeljen sum, da so storile kaznivo dejanje ali ga nameravajo storiti (člen 6(a) Direktive 2016/680) in žrtve kaznivega dejanja ali osebe, v zvezi s katerimi zaradi nekaterih dejstev obstajajo razlogi za domnevo, da bi lahko postale žrtve kaznivega dejanja (člen 6(c) Direktive 2016/680).
- 29 Vendar je treba pri zbiranju in obdelavi podatkov zaradi represivnega ali preventivnega ukrepanja proti mladoletnikom upoštevati to, da je pregon na podlagi ugotovitev, ki izhajajo iz obdelave podatkov o potnikih, možen samo pri mladostnikih, ki so že kazensko odgovorni. Zato Direktiva 2016/681 presega meje tega, kar je nujno potrebno, ker ni omejena na podatke o mladoletnikih, ki so kazensko odgovorni.
- 30 Pri zbiranju in obdelavi podatkov PNR zaradi varstva mladoletnikov je treba upoštevati, da otroci in mladostniki potrebujejo posebno varstvo. To je razvidno iz člena 24 Listine, ki jim zaradi njihovega posebnega varstva priznava lastne temeljne pravice na podlagi prava Unije. To posebno varstvo potrebujejo tudi pri obdelavi njihovih osebnih podatkov. Zdi se, da določbe Direktive 2016/681 niso primerne za urejanje zbiranja in obdelave podatkov PNR o mladoletnih potnikih z namenom preprečevanja oziroma pregona kaznivih dejanj proti otrokom. Cilj obdelave podatkov PNR je iskanje oziroma prepoznavanje sumljivih oseb. Zaradi tega se podatki PNR avtomatizirano primerjajo s podatkovnimi zbirkami in vzorci, da bi se lahko locirale sumljive osebe (glej člen 6(2) Direktive 2016/681). Podatki o mladoletnikih v kontekstu varstva mladoletnikov pred trgovino z otroki pa niso podatki o sumljivih osebah, ampak, nasprotno, o osebah, ki potrebujejo varstvo. Zato bi jih bilo treba tudi drugače obravnavati. Primerjave z vzorci v tem

primeru niso potrebne. Zato je očitno, da določbe Direktive 2016/681 o ravnanju s podatki PNR mladoletnih potnikov niso dovolj diferencirane.

Drugo vprašanje, točka (e): podatki API

- 31 Člen 8(2) Direktive 2016/681 določa, da države članice z ustreznimi ukrepi zagotovijo, da se tudi predhodni podatki o potnikih v smislu Priloge I, točka 18, k tej direktivi (podatki API), vključno z vrsto, številko, državo izdaje in datumom izteka veljavnosti osebne dokumenta, državljanstvom, priimkom, imenom, spolom, datumom rojstva, letalskim prevoznikom, številko leta, datumom odhoda, datumom prihoda, letališčem odhoda, letališčem prihoda, časom odhoda in časom prihoda, posredujejo enotam za informacije o potnikih. Pri tem se podatki API v številnih primerih prekrivajo s podatki PNR, ki jih je tako ali tako treba posredovati, kot na primer s podatkom o predvidenem datumu (datumih) potovanja (Priloga I, točka 3, k Direktivi 2016/681), o imenu (imenih) (Priloga I, točka 4, k Direktivi 2016/681) ali o popolnem načrtu potovanja (Priloga I, točka 7, k Direktivi 2016/681).
- 32 Ta dvojna obdelava podatkov o potnikih je v nasprotju z načelom najmanjšega obsega podatkov, ki je med drugim določeno v Direktivi 2016/680. To je najprej razvidno iz člena 4(1)(c) Direktive 2016/680, ki določa, da osebni podatki ne smejo biti prekomerni glede na namene, za katere se obdelujejo. V členu 20(1) Direktive 2016/680 je to načelo podrobneje pojasnjeno tako, da morajo države članice določiti, da upravljavec podatkov izvede ukrepe za učinkovito izvajanje načel varstva podatkov, kot je načelo najmanjšega obsega podatkov. Poleg tega člen 20(2) te direktive določa, da se obdelajo samo osebni podatki, ki so potrebni za vsak poseben namen obdelave.

Drugo vprašanje, točka (f): pravna podlaga za vzorce

- 33 V skladu s členom 6(3)(b) Direktive 2016/681 se evidence podatkov, ki jih letalski prevozniki posredujejo enotam držav članic za informacije o potnikih, obdelujejo glede na vnaprej določena merila (tako imenovane vzorce). V členu 6(4), drugi in četrti stavek, Direktive 2016/681 je določeno, da morajo biti ta vnaprej določena merila ciljna, sorazmerna in specifična ter da ta merila ne smejo temeljiti na rasi ali etničnem poreklu osebe, njenih političnih mnenjih, veri ali filozofskem prepričanju, članstvu v sindikatu, zdravstvenem stanju, spolnem življenju ali spolni usmerjenosti. Določitev teh vzorcev je v skladu s členom 6(4), tretji stavek, Direktive 2016/681 naloga posameznih enot držav članic za informacije o potnikih.
- 34 To pomeni, da je vsebinsko oblikovanje primerjave z vzorci v celoti prepuščeno izvršilnim organom posameznih držav članic. Neizogibna posledica tega je, da države članice Unije uporabljajo različne vzorce in se tako za potnike, odvisno od tega, kam potujejo, uporabljajo različni vzorci, ki lahko privedejo do povsem različnih rezultatov.

- 35 Vprašanje je, ali je to skladno s členom 8(2) in členom 52 Listine ter členom 16(2) PDEU. V skladu s členom 8(2) Listine se morajo osebni podatki obdelovati pošteno, za določene namene in na podlagi privolitve prizadete osebe ali na drugi legitimni podlagi, določeni z zakonom. V skladu s členom 52(1), prvi stavek, Listine mora biti kakršno koli omejevanje uresničevanja pravic in svoboščin, ki jih ta priznava, predpisano z zakonom. V skladu s členom 16(2) PDEU Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku določata pravila o varstvu fizičnih oseb pri obdelavi osebnih podatkov s strani institucij, organov, uradov in agencij Unije ter držav članic v okviru dejavnosti s področja uporabe prava Unije.
- 36 Za utemeljitev poseganja v temeljne pravice Unije ne zadostuje obstoj neke zakonske ureditve, ampak mora biti ta tudi dovolj podrobno določena (glej sodbo z dne 21. decembra 2016, AGET Iraklis, C-201/15, EU:C:2016:972, točka 99). Za naslovnike zakona morajo biti zakonske posledice predvidljive, pri čemer je nenatančna ureditev sprejemljiva, če bolj natančna ureditev predmeta ureditve ni možna (sodba z dne 20. maja 2003, Österreichischer Rundfunk in drugi, C-465/00, C-138/01 in C-139/01, EU:C:2003:294, točka 77).
- 37 Člen 6(4) Direktive 2016/681 ne izpolnjuje teh pogojev. Pri členu 6(4), drugi stavek, te direktive gre za nedoločne splošne navedbe, s katerimi se daje vtis določne opredelitve meril, ki v resnici ne obstaja. V skladu s členom 6(4), tretji stavek, Direktive je bistvena in ključna odločitev, kateri podatki naj se uporabijo za določitev meril oziroma vzorcev za avtomatizirano primerjavo, v celoti prepuščena posameznim državam članicam. Tega pa evropski zakonodajalec ni bil primoran storiti zato, ker bi mu to narekoval predmet ureditve. Brez težav bi lahko navedel nekatere podatke oziroma merila, ki naj se uporabijo ali ne uporabijo pri določitvi vzorcev. V zvezi s tem je treba ugotoviti, da se posamezne države članice med seboj ne razlikujejo niti glede kaznivih dejanj oziroma terorizma, do katerega prihaja v njih, niti glede meril za lociranje sumljivih oseb.
- 38 Člen 6(7) v povezavi s členom 5 Direktive 2016/681 kot edini mehanizem nadzora nad sorazmernostjo vzorcev, ki jih določijo države članice, določa, da ima dostop do njih pooblaščen oseba za varstvo podatkov pri enoti za informacije o potnikih. Vendar pooblaščen osebo za varstvo podatkov v skladu s členom 5(1) te direktive imenuje enota za informacije o potnikih in je praviloma pri njej zaposlena, tako da že v izhodišču ni zagotovljena njena neodvisnost (v zvezi z neodvisnostjo nadzornega organa za varstvo podatkov glej sodbi z dne 9. marca 2010, Komisija/Nemčija, C-518/07, EU:C:2010:125, in z dne 16. oktobra 2012, Komisija/Avstrija, C-614/10, EU:C:2012:631).

Drugo vprašanje, točka (g): trajanje hrambe

- 39 V skladu s členom 12(1) Direktive 2016/681 se podatki PNR hranijo pet let. V skladu z uvodno izjavo 25, drugi stavek, te direktive je treba podatke PNR zaradi njihove narave in obdelave hraniti dovolj dolgo. Vendar ni pojasnjeno, zakaj jih je treba hraniti pet let.

- 40 Po mnenju predložitvenega sodišča ni jasno, zakaj je treba podatke PNR hraniti tako dolgo. Potem ko so bili potniki v skladu s členom 6(4), prvi stavek, Direktive 2016/681 pred svojim načrtovanim prihodom v državo članico ali odhodom iz države članice ocenjeni, ne da bi bile pri tem ugotovljene nepravilnosti, ni objektivnih elementov za to, da bi bili lahko povezani, tudi če le posredno, s terorističnimi ali hudimi kaznivimi dejanji. Torej ni zadostne povezave med hrambo evidenc podatkov in cilji, ki se jih želi doseči z Direktivo 2016/681. Dolgotrajna hramba je primerna samo, če obstajajo konkretni indici za to, da nekateri potniki pomenijo grožnjo (glej mnenje 1/15 z dne 26. julija 2017, EU:C:2017:592, točka 204 in naslednje). Zgolj teoretična možnost, da bi bili lahko zadevni podatki nekoč v prihodnosti upoštevni iz varnostnih razlogov, pa verjetno ne zadostuje za utemeljitev resnega poseganja v temeljne pravice, za katero gre pri večletni hrambi osebnih podatkov.
- 41 Sodišče je že v zvezi s hrambo podatkov [o elektronskih komunikacijah] – drugo obliko množične hrambe osebnih podatkov brez posebnega razloga – ugotovilo, da Direktiva, ki določa najdaljše trajanje hrambe 24 mesecev, poseganja ne omejuje na tisto, kar je nujno potrebno (sodba z dne 8. aprila 2014, Digital Rights Ireland in drugi, C-293/12 in C-594/12, EU:2014:238, točka 63). Če je pri hrambi podatkov [o elektronskih komunikacijah] že 24 mesecev preveč, potem to še toliko bolj velja za pet let v obravnavanem primeru.

Drugo vprašanje, točka (h): depersonalizacija

- 42 V skladu z uvodno izjavo 25 Direktive 2016/681 naj bi tako imenovana depersonalizacija zagotovila visoko raven varstva podatkov. To se zdi izjemno vprašljivo. Zaradi „depersonalizacije“ evidenc podatkov, ki je tako imenovana v členu 12(2) te direktive in ki naj bi se izvedla po šestih mesecih, trajanje hrambe še vedno ne postane sorazmerno.
- 43 Najprej je treba ugotoviti, da poimenovanje „depersonalizacija“ ni skladno s sistemom in je zavajajoče. Gre preprosto za psevdonimizacijo podatkov v smislu člena 3, točka 5, Direktive 2016/680. Ta se od anonimizacije razlikuje v tem, da v nasprotju z njo pripisovanje podatkov neki osebi ni onemogočeno trajno in dokončno, ampak je možno ponovno razkritje (glej člen 12(3) Direktive 2016/681), kar pomeni, da je mogoče podatke znova brez težav neposredno pripisati neki osebi. Zato ni jasno, zakaj tako kot v Direktivi 2016/680 ni uporabljen pojem psevdonimizacije. Vendar psevdonimizacija zaradi svoje povratnosti zmanjšuje intenzivnost poseganja v temeljne pravice precej manj kot prava anonimizacija.
- 44 Poleg tega je treba upoštevati člen 4(1)(e) Direktive 2016/680. V skladu s to določbo se osebni podatki hranijo v obliki, ki dopušča identifikacijo posameznika, na katerega se osebni podatki nanašajo, in le toliko časa, kolikor je potrebno za namene, za katere se obdelujejo. V primeru depersonalizacije, ki je tako imenovana v členu 12(2) Direktive 2016/681, je identifikacija posameznika, na katerega se osebni podatki nanašajo, možna med celotnim petletnim trajanjem

hrambe, kot to dokazuje člen 12(3) Direktive 2016/681, ki določa (ponovno) razkritje po izteku šestih mesecev. Vendar ni videti, da bi bilo to nujno potrebno za namene Direktive 2016/681, zakonodajalec pa tega tudi ni utemeljil.

Drugo vprašanje, točka (i): obvestitev po ponovnem razkritju

- 45 V Direktivi 2016/681 ni določbe, ki bi določala, da bi bilo treba posameznike, na katere se osebni podatki nanašajo, obvestiti, če se njihovi podatki, ki jih hranijo enote držav članic za informacije o potnikih, na podlagi člena 12(3) te direktive ponovno razkrijejo. V Direktivi je določeno le, da mora ponovno razkritje odobriti „sodni organ“ ali drug nacionalni organ (člen 12(3)(b) Direktive 2016/681).
- 46 Sodišče je že v mnenju o sporazumu med Kanado in Evropsko unijo navedlo, da so potniki na podlagi tega načrtovanega sporazuma sicer preko spletne strani obveščeni o splošni obdelavi svojih podatkov za namene varnostnih pregledov in pregledov na mejah, vendar jim to splošno obveščanje ne omogoča seznanitve s tem, ali pristojni organi njihove podatke uporabljajo tudi zunaj teh pregledov (mnenje 1/15 z dne 26. julija 2017, EU:C:2017:592, točka 223). V nadaljevanju je v mnenju Sodišča izrecno navedeno: „Tako se izkaže, da je v primerih [...], v katerih so podani objektivni elementi, ki upravičujejo tako uporabo in zahtevajo predhodno dovoljenje sodnega ali neodvisnega upravnega organa, individualna obvestitev letalskih potnikov nujna. Enako velja, če se podatki PNR o letalskih potnikih razkrijejo drugim javnim organom ali posameznikom“ (mnenje 1/15 z dne 26. julija 2017, EU:C:2017:592, točka 223).
- 47 Predložitveno sodišče meni, da je to presojo Sodišča mogoče uporabiti za Direktivo 2016/681, zato meni, da je treba posameznike, na katere se nanašajo osebni podatki, individualno obvestiti o ponovnem razkritju njihovih podatkov. Če bo Sodišče presodilo, da bi se lahko s takojšnjo obvestitvijo posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, o ponovnem razkritju njihovih podatkov preveč poseglo v cilje preprečevanja, odkrivanja, preiskovanja in pregona terorističnih in hudih kaznivih dejanj, ki se uresničujejo z Direktivo, predložitveno sodišče meni, da bi jih bilo treba obvestiti najpozneje takrat, ko, na primer zaradi zaključka preiskovalnih ukrepov, ni več nevarnosti, da se cilj ponovnega razkritja ne bi uresničil.
- 48 Poleg tega ima posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, na podlagi člena 47 Listine pravico, da o njegovi zadevi odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom predhodno ustanovljeno sodišče in ne „sodni organ“. V obravnavanem primeru pa se ne priznava pravice do nikakršnega pravnega sredstva.

Tretje vprašanje: prenos podatkov tretjim državam

- 49 V skladu s členom 11(1) Direktive 2016/681 se lahko podatki PNR in rezultati obdelave takšnih podatkov za vsak primer posebej posredujejo tretji državi, če so izpolnjeni pogoji iz člena 13 Okvirnega sklepa 2008/977/PNZ, če je prenos potreben za namene te direktive, če tretja država soglaša, da bo drugi tretji državi

posredovala podatke le, kadar bo to nujno potrebno za namene te direktive, in le z izrecnim soglasjem navedene države članice ter če so izpolnjeni pogoji iz člena 9(2) Direktive.

- 50 Člen 11(2) Direktive 2016/681 vsebuje odstopanje od te zahteve s tem, ko določa, da so ne glede na člen 13(2) Okvirnega sklepa 2008/977/PNZ (zdaj člen 38 Direktive 2016/680) prenosi podatkov PNR tretjim državam brez predhodnega soglasja države članice, iz katere so bili podatki pridobljeni, dovoljeni v izjemnih okoliščinah, in sicer, če so prenosi tretji državi bistvenega pomena za odziv na konkretno in dejansko grožnjo, povezano s terorističnimi ali hudimi kaznivimi dejanji v državi članici ali tretji državi, in če predhodnega soglasja ni mogoče pravočasno pridobiti.
- 51 Ker zaradi prenosa podatkov tretjim državam njihovi organi dobijo dostop do podatkov PNR, morajo vsa načela o uporabi podatkov, katerih cilj je zagotoviti sorazmernost s tem povezanih posegov v temeljne pravice in ustrezno raven varstva podatkov, veljati tudi za tretje države. V zvezi s tem je Sodišče v mnenju o sporazumu med Kanado in Evropsko unijo pojasnilo, da lahko do prenosa osebnih podatkov iz Unije v tretjo državo pride le, če ta država zagotavlja raven varstva temeljnih pravic in svoboščin, ki je v bistvu enakovredna tisti, ki je zagotovljena v Uniji. S tem naj bi se preprečilo, da bi se raven varstva, določena s tem sporazumom, zaobšla s prenosi osebnih podatkov v druge tretje države, in zagotovilo kontinuiteto ravni varstva, ki jo zagotavlja pravo Unije (mnenje 1/15 z dne 26. julija 2017, EU:C:2017:592, točka 214). Na podlagi tega je Sodišče presodilo, da je za tako razkritje nujen bodisi sporazum med Unijo in zadevno tretjo državo, ki je enakovreden sporazumu med Kanado in Evropsko unijo, bodisi sklep na podlagi člena 25(6) Direktive 95/46 (zdaj člen 45(3) Splošne uredbe o varstvu podatkov), v katerem Komisija ugotovi, da navedena tretja država zagotavlja ustrezno raven varstva v smislu prava Unije, pri čemer se mora ta sklep nanašati tudi na organe, ki se jim namerava razkriti podatke PNR (mnenje 1/15 z dne 26. julija 2017, EU:C:2017:592, točka 214).
- 52 Člen 11 Direktive 2016/681 ne zagotavlja spoštovanja teh pogojev. Člen 11(1)(a) te direktive vsebuje sklicevanje na člen 13 Okvirnega sklepa 2008/977/PNZ. Ta okvirni sklep je bil z Direktivo 2016/680 razveljavljen. Sklicevanja na ta okvirni sklep se štejejo kot sklicevanja na Direktivo 2016/680, glej člen 59 te direktive. Člen 13 razveljavljenega Okvirnega sklepa 2008/977/PNZ se v glavnem ujema s členi od 35 do 38 Direktive 2016/680.
- 53 V skladu s členom 35(1)(d) Direktive 2016/680 je pogoj za prenos podatkov tretji državi ta, da je Komisija sprejela sklep o ustreznosti na podlagi člena 36 te direktive ali – v primeru, da Komisija ni sprejela tega sklepa – da obstajajo ustrezni zaščitni ukrepi v skladu s členom 37 ali – v primeru, da ne obstajajo niti ustrezni zaščitni ukrepi na podlagi člena 37 – da se uporablja odstopanje v skladu s členom 38. Zato se s sklicevanjem v členu 11(1)(a) Direktive 2016/681 na člen 13 Okvirnega sklepa 2008/977/PNZ in s tem na člen 35 Direktive 2016/680, v skladu s katerim je na podlagi sklicevanja, med drugim na člen 38 Direktive

2016/680, tretjim državam dovoljeno prenašati podatke PNR tudi brez sklepa o ustreznosti ali ustreznih zaščitnih ukrepov, ne zagotavlja ustrezne ravni varstva podatkov tretje države. To pa zlasti zato, ker je pojem odstopanja v smislu člena 38 Direktive 2016/680 zelo širok. V skladu s to določbo je namreč dovoljen prenos podatkov PNR tretjim državam, ne da bi bila zagotovljena ustrezna raven varstva podatkov, če je v posameznih primerih potreben za namene (preprečevanja, preiskovanja, odkrivanja ali pregona kaznivih dejanj ali izvrševanja kazenskih sankcij, vključno z varovanjem pred grožnjami javni varnosti in njihovim preprečevanjem) iz člena 1(1) Direktive 2016/680 ali če je v posameznem primeru potreben zaradi uveljavitve, izvajanja ali obrambe pravnih zahtevkov v zvezi s temi nameni, glej člen 38(1)(d) in (e) Direktive 2016/680.

Četrto vprašanje: želje glede prehrane v polju za prosto besedilo

- 54 V skladu s členom 6(4), četrti stavek, Direktive 2016/681 merila, s katerimi enote držav članic za informacije o potnikih avtomatizirano primerjajo podatke PNR, ne smejo v nobenem primeru temeljiti na rasi ali etničnem poreklu osebe, njenih političnih mnenjih, veri ali filozofskem prepričanju, članstvu v sindikatu, zdravstvenem stanju, spolnem življenju ali spolni usmerjenosti.
- 55 Vendar ta določba vsebuje le pojasnilo namena, ki mu nasprotuje zlasti Priloga I, točka 12, k Direktivi 2016/681. Preko polja za prosto besedilo „splošne opombe“, ki ga je treba obvezno v vsakem posameznem primeru, brez izjeme, posredovati enotam držav članic za informacije o potnikih, je namreč mogoče enotam držav članic za informacije o potnikih posredovati nepregledno veliko informacij, ki jih te lahko uporabijo, zlasti tudi posebej občutljive podatke. Tako bi bilo mogoče na primer preko tega polja za prosto besedilo posredovati podatek, da je potnik želel košer hrano ali halal jedi. Na podlagi teh informacij pa je mogoče sklepati o veroizpovedi posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, tako da gre za posebej občutljivi podatek v prej navedenem smislu.

Peto vprašanje: informacije, ki jih zagotovijo letalski prevozniki

- 56 V skladu s členom 13(3) Direktive 2016/681 ta direktiva ne posega v uporabo Direktive 95/46 za obdelavo osebnih podatkov s strani letalskih prevoznikov, zlasti v njihovo obveznost za sprejetje ustreznih tehničnih in organizacijskih ukrepov za zaščito varnosti in zaupnosti osebnih podatkov. Tudi v členu 21(2) Direktive 2016/681 je pojasnjeno, da naj ta direktiva ne posega v uporabo Direktive 95/46 glede obdelave osebnih podatkov s strani letalskih prevoznikov.
- 57 Direktivo 95/46 je nadomestila Splošna uredba o varstvu podatkov (glej člen 94(2) Splošne uredbe o varstvu podatkov, v skladu s katerim se sklicevanja na Direktivo 95/46 štejejo kot sklicevanja na Splošno uredbu o varstvu podatkov).
- 58 V skladu s členom 13 Splošne uredbe o varstvu podatkov se posameznikom, na katere se nanašajo osebni podatki, kadar se osebni podatki v zvezi z njimi pridobijo od teh posameznikov, zagotovijo informacije, navedene v tem členu.

Pojem „osebni podatki“ je opredeljen v členu 4, točka 1, Splošne uredbe o varstvu podatkov. Zbiranje podatkov PNR o potnikih in tretjih osebah, na katere se nanašajo podatki, s strani letalskih prevoznikov je zbiranje osebnih podatkov v tem smislu, tako da člen 13 Splošne uredbe o varstvu podatkov v tem primeru velja za letalske prevoznike.

- 59 Predložitveno sodišče meni, da je treba zaradi resnosti posegov v temeljne pravice, ki so povezani z obdelavo podatkov PNR, glede informacij, ki se zagotovijo, uporabiti stroga merila.
- 60 Predložitveno sodišče meni, da so letalski prevozniki posameznikom, na katere se nanašajo osebni podatki, dolžni zagotoviti informacije, kot to določata člena 13 in 14 Splošne uredbe o varstvu podatkov, ker bi šlo v nasprotnem primeru za praznino, ki ne bi bila skladna s členoma 7 in 8 Listine. Zato morajo letalski prevozniki potnikom verjetno izrecno zagotoviti informacije o vseh podatkih PNR, ki jih zbirajo, nameravanem posredovanju enotam držav članic za informacije o potnikih in nadaljnji obdelavi evidenc podatkov pri teh enotah, vključno s petletno hrambo, ter o njihovih konkretnih pravicah, ki jih imajo kot posamezniki, na katere se nanašajo osebni podatki. Če se jim te informacije ne zagotovijo, namreč zadevni potniki praktično ne morejo izvrševati pravic, ki jih imajo kot posamezniki, na katere se nanašajo osebni podatki. Direktiva 2016/681 pa pravil v zvezi s tem ne vsebuje.
- 61 Sodišče je že v mnenju o sporazumu med Kanado in Evropsko unijo navedlo, da morajo biti potniki za zagotovitev spoštovanja teh pravic obveščeni o prenosu svojih podatkov PNR v Kanado in o uporabi teh podatkov od takrat, ko to razkritje ne more ogroziti preiskav, ki jih opravljajo javni organi, na katere se predvideni sporazum nanaša. Taka informacija je dejansko nujna, da se lahko letalskim potnikom omogoči uveljavljanje njihovih pravic, da zahtevajo dostop do podatkov PNR, ki se nanje nanašajo, in po potrebi njihov popravek ter da v skladu s členom 47, prvi odstavek, Listine vložijo učinkovito pravno sredstvo pred sodiščem (mnenje 1/15 z dne 26. julija 2017, EU:C:2017:592, točka 220).
- 62 Kot primer nezadostnih informacij, ki jih potnikom zagotovijo letalski prevozniki, so navedene informacije letalskega prevoznika, s katerim je potovala tožeča stranka. Družba Lufthansa AG na svoji spletni strani (<https://www.lufthansa.com/xx/de/informationen-zum-datenschutz>, zadnji dostop 11. maja 2020) navaja te informacije:

„Kdo je upravljavec?“

Družba Deutsche Lufthansa [...] vam v nadaljevanju zagotavlja informacije o obdelavi vaših osebnih podatkov [...]

[...]

Na koga se lahko obrnem?

Če [...] imate vprašanja v zvezi z varstvom podatkov [...], navežite stik z našo pooblaščen osebo za varstvo podatkov:

[...]

Na podlagi katerih [...] obveznosti obdelujemo vaše podatke?

Podatke o potnikih obdelujemo na podlagi zakonskih obveznosti v skladu s členom 6(1), prvi stavek, točka (c), Splošne uredbe o varstvu podatkov:

Če nam to nalaga zakon, osebne podatke obdelujemo zaradi [...] izpolnjevanja varnostnih zahtev [...]

Prenosi vstopnim organom:

- na podlagi Sporazuma o evidencah podatkov o potnikih (PNR) med EU in ZDA oziroma Kanado;
- na podlagi zakona o obdelavi evidenc podatkov o potnikih (PNR) v Nemčiji;
- prenos podatkov API* (Advance Passenger Information), če smo zavezani sodelovati pri dejavnostih nadzora potnikov v mednarodnem prometu.

*strojno čitljivi podatki na potnem listu ali osebni izkaznici

Druge informacije dobite pri pristojnih organih.

[...]

Kdo dobi vaše podatke?

[...] vaši podatki se [lahko] posredujejo tem kategorijam prejemnikov:

[...]

državnim telesom in organom, na primer na podlagi predpisov za vstop ali zaradi policijskih in preiskovalnih dejavnosti.

Pri tem se lahko zgodi, da se osebni podatki posredujejo v tretje države ali mednarodnim organizacijam. Zaradi vašega varstva in varstva vaših osebnih podatkov so pri takih prenosih podatkov na podlagi zakonskih zahtev in v skladu z njimi predvideni ustrezni zaščitni ukrepi.

Če ti prenosi ne temeljijo na zakonski podlagi ali se opravijo v državo, za katero Komisija EU ni sprejela sklepa o ustreznosti, uporabljamo standardna pogodbena določila EU.

Katere pravice do varstva podatkov imate?

V družbi Lufthansa si prizadevamo za pravične in pregledne postopke obdelave podatkov. Zato nam je pomembno, da lahko posamezniki, na katere se nanašajo osebni podatki, poleg pravice do ugovora, če so izpolnjene posamezne zakonske zahteve, izvršujejo te pravice:

pravica dostopa, člen 15 Splošne uredbe o varstvu podatkov;

pravica do popravka, člen 16 Splošne uredbe o varstvu podatkov;

pravica do izbrisa („pravica do pozabe“), člen 17 Splošne uredbe o varstvu podatkov;

pravica do omejitve obdelave, člen 18 Splošne uredbe o varstvu podatkov;

pravica do prenosljivosti podatkov, člen 20 Splošne uredbe o varstvu podatkov;

pravica do ugovora, člen 21 Splošne uredbe o varstvu podatkov;

[...]“

- 63 Te informacije so verjetno nezadostne in zavajajoče. Očitno nepopolna je zlasti informacija, da se pri podatkih API obdelujejo samo strojno čitljivi podatki na potnem listu ali osebni izkaznici. V skladu s Prilogo I, točka 18, k Direktivi 2016/681 se namreč zbrani podatki API posredujejo vključno z, med drugim, letalskim prevoznikom, številko leta ter datumi, časi in kraji prihoda in odhoda, kar pomeni, da se nikakor ne posredujejo samo strojno čitljivi podatki na osebnih dokumentih. Poleg tega ni nobenega sklicevanja na Direktivo 2016/681, ampak izključno na FlugDaG. Manjkajo tudi vsakršne informacije o vsebini Direktive 2016/681 ali FlugDaG. Tako posameznikom, na katere se nanašajo osebni podatki, pred rezervacijo leta ni pregledno sporočeno, kateri organ je enota posamezne države članice za informacije o potnikih in kako se lahko obrnejo nanjo, kako natančno se pri njej obdelujejo podatki PNR ali kako dolgo lahko ta enota hrani njihove podatke. Zato se zdi, da družba Lufthansa AG z informacijami, ki jih zagotavlja potnikom, ne izpolnjuje zahtev iz člena 13 Splošne uredbe o varstvu podatkov, da niti ne navajamo drugih oseb, ki bi jih bilo treba prav tako omeniti.